

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ
Кафедра «Вокально-хорове мистецтво»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Рівень вищої освіти	перший
Ступінь вищої освіти	бакалавр

«Хорове диригування»

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика викладання фахових дисциплін
Викладач	Чехлата Юлія Юріївна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри Вокально-хорового мистецтва
Контактний телефон викладача	098-808-19-43
E-mail викладача	Yuliia.chekhlata@gmail.com
Формат дисципліни	
Обсяг дисципліни	загальна кількість годин - 300, з них: для очної форми навчання - 160 аудиторних, самостійна робота - 140 .
2. Анотація до курсу	
<p>Оскільки студенти вищих навчальних закладів здобувають вищу освіту відповідного ступеня за обраними спеціальностями, то отримання кваліфікації викладача передбачає вивчення методології викладання фахових дисциплін. Кваліфікація хормейстера, диригента, викладача професійного навчально-виховного закладу передбачає вивчення методики викладання фахових дисциплін, яка ґрунтується на основних положеннях методики викладання диригування, хорознавства та методики роботи з хором, читанні хорових партитур, хорового аранжування, хорової літератури, практики роботи з хором.</p> <p>Курс методики включає такі модулі: <i>«Індивідуальні форми навчання»</i> : основні положення викладання курсу диригування, теоретико-методичні основи формування інтелектуально-художнього мислення як складова виконавської майстерності диригента; психофізіологічні основи формування навичок повноцінної роботи та скоординованості диригентського апарату як складової виконавської майстерності; творчий процес роботи з музичним твором; методика організації занять з читання хорових партитур; методи ведення курсу «Аранжування»; <i>«Колективні форми навчання»</i> : методи викладання курсу «Хорова література»; методика викладання курсу «Хорознавство та методика роботи з хором»; методи організації та ведення диригентсько-хорової практики.</p> <p>Передуючи науково-педагогічній практиці студентів, дана навчальна дисципліна знайомить їх зі структурою вищої освіти в Україні, її інтеграцією в Болонський освітній процес, основними нормативами діяльності вищих навчальних закладів, типовою структурою та нормативами матеріально-технічного, навчально-методичного, інформаційного і кадрового забезпечення навчального процесу; структурою і змістом галузевих стандартів вищої освіти України та навчальних планів з напрямів і спеціальностей галузі знань 0202 Мистецтво, напрямом підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво», забезпечує набуття майбутніми викладачами первинних знань і вмінь щодо підготовки й проведення аудиторних занять, організації самостійної навчальної діяльності студентів, здійснення поточного й підсумкового контролю знань змісту фахових дисциплін.</p> <p>Зміст дисципліни «Методологія викладання фахових дисциплін» включає навчання та виховання кваліфікованого диригента-професіонала, який відповідав би високим вимогам сучасного мистецтва, педагога і виконавця, керівника хорового колективу. Дана дисципліна сприяє формуванню світогляду диригента шляхом поглиблення знань у галузі історії української і світової музичної культури, хорознавства, хорової літератури, аранжування, естетики, історіографії тощо; поглиблення теоретичних знань, диригентських навичок, вдосконалення диригентської майстерності; пошук нових прийомів і виконавських засобів для формування самостійного виконавського обличчя диригента.</p>	

Майбутній викладач фахових дисциплін має знати: основи педагогіки, психології та наукового педагогічного дослідження; цілі, завдання, зміст, форми, методи і засоби у галузі музичної освіти; методiku викладання фахових дисциплін; теоретичні основи музичного мистецтва; теорію та практику виконавської майстерності; педагогічний репертуар, передбачений навчальними програмами; основні принципи планування навчально-виховного процесу та ведення необхідної навчальної документації, форми контролю; основні стилеві напрями, процеси розвитку української та світової культури минулого й сучасності; сучасні досягнення музичної педагогіки в Україні та країнах зарубіжжя; сучасні державні нормативні документи МОН України, постанови з питань розвитку суспільства, культури й мистецтва.

Майбутній викладач фахових дисциплін повинен вміти: створювати індивідуальні програми розвитку особистості для кожного студента, враховуючи рівень музичних здібностей, можливостей, прагнень, працелюбства та художніх вподобань; вдосконалювати виконавську майстерність інструменталіста у технічному та інтелектуально-художньому відношенні; застосовувати знання з музично-теоретичних та навички з музично-практичних дисциплін професійної підготовки; планувати та реалізовувати творчий процес роботи з музичним твором; накопичувати виконавський репертуар; використовувати придбані знання та навички у професійній діяльності; організовувати навчально-виховний процес: постановка завдання, організація самостійної роботи, стимулювання активності й самостійності, корегування та контроль діяльності, оцінювання її результатів; встановлювати критерії оцінювання якості навчальної діяльності студентів; визначати оптимальні форми та методи здійснення контролю; розуміти, узагальнювати та враховувати у своїй професійній діяльності сучасні тенденції в музичному мистецтві і музичній педагогіці; формувати в українському суспільстві національну свідомість, гуманістичну мораль, художньо-мистецькі цінності.

3. Мета та цілі курсу

Мета курсу:

- оволодіння основними методичними положеннями викладання дисциплін зі спеціальності «Хорове диригування»;
- формування синтетичного педагогічного мислення.
- теоретико-методична підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва до практичної роботи в закладах загальної середньої освіти, майбутнього викладача музичного мистецтва до практичної роботи в закладах вищої освіти;
- формування професійної компетентності викладача, спроможного розв'язувати актуальні проблеми художньо-естетичного виховання молоді.
- прищепити студенту любов до хорового мистецтва, виховати ідейно переконаного, естетично розвиненого фахівця.

Завдання курсу:

- формування аналітичного мислення студента, яке стане базою для виховання майбутнього хормейстера;
- вивчення основних методичних положень викладання спеціальних дисциплін з курсу «Хорове диригування»: диригування, читання хорових партитур, аранжування, хорова література, хорознавство та методика роботи з хором, практика роботи з хором;
- розширення бази знань щодо специфіки хорового мистецтва;
- розвиток навичок самостійної роботи з фаховою літературою, орієнтації в ній, а також навичок формування навчально-художнього репертуару з диригування.
- формування широкого художнього музичного кругозору майбутнього викладача вузів;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- **знати** головні методичні положення викладання дисциплін зі спеціальності «Хорове диригування»;
- **вміти** аналітично мислити, розробляти форми лекційних та практичних занять спеціальних дисциплін курсу «Хорове диригування», використовувати набуті знання та навички у самостійній роботі зі студентом.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетенції:

Компетенції соціально-особистісні :

- Здатність вчитися, уміння застосовувати базові знання на практиці;
- Здатність до критики й самокритики, до самонавчання;
- Креативність, здатність до системного мислення, здатність до аналізу і синтезу;
- Адаптивність і комунікабельність;
- Наполегливість у досягненні мети;
- Турбота про якість виконуваної роботи;
- Дотримання етики та толерантність.

Загальнонаукові компетенції:

- Базові уявлення про основні напрямки розвитку хорового виконавства; знання вітчизняної історії хорової музики;
- Базові знання для виховання художнього смаку за допомогою вивчення та виконання високохудожніх зразків хорової літератури; сутність, структуру й особливості вокально-хорової роботи та керування хоровим колективом необхідному для володіння ними в обраній професії;
- Базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів набору нот і навички роботи в комп'ютерних мережах, використовувати інтернет-ресурси для пошуків нового репертуару, прослуховувати виконання хорової музики;
- Базові знання в галузі, необхідні для освоєння загально-професійних дисциплін.

Загально-професійні компетенції:

- Володіння методами спостереження, ідентифікації, класифікації предмету діяльності;
- Застосування основних методів аналізу й оцінки стану діяльності;
- Базові уявлення про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії та методології музичного хорового мистецтва;
- Практичне й оперативне застосування знань, вмінь до конкретних професійних ситуацій.
- Використання професійно-профільованих знань у педагогічній, виконавській та концертній діяльності;

Спеціалізовано-професійні компетенції:

- Використання професійно-профільованих знань та навичок під час вокально-хорової роботи в колективі, у процесі формування естетичних поглядів, тенденцій та художніх смаків;
- Розвивати творчу уяву, художній смак; вміння розкривати творчий задум композитора; навички професійно-художнього виконання творів; уміння використовувати їх в професійній діяльності;
- Використання теоретичних та методичних знань, володіння музичним репертуарним матеріалом різних епох, стилів для виконавської та концертної роботи;
- Використання знань, умінь і навичок зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення практичних завдань щодо основних шляхів пошуку виконавських засобів втілення художнього образу.

5. Організація навчання курсу (очна форма навчання)

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин 300
Практичні	160 годин

Самостійні	140 годин					
Ознаки курсу						
Кількість кредитів	10					
Кількість модулів	4					
Тижневих годин для денної форми навчання	аудиторних – 2					
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	с	інд	сп
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Тема 1. Основні методичні положення викладання курсу «Диригування»			16			17
Тема 2. Методика організації занять з читання хороших партитур			18			18
Разом	69		34			35
Модуль 2						
Тема 3. Методи ведення курсу «Аранжування»			46			35
Разом	91		46			35
Модуль 3						
Тема 1. Методи викладання курсу «Хорова література»			17			17
Тема 2. Методика викладання курсу «Хорознавство та методика роботи з хором»			17			18
Разом			34			35
Модуль 4						
Тема 3. Методи організації та ведення диригентсько-хорової практики.	16		6			10
Разом			46			35

Усього	300		160			140	

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань.

Поточний контроль з дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» здійснюється на практичних заняттях протягом всього курсу навчання і має за мету перевірку засвоєння бакалаврами змістових модулів навчальної дисципліни та виховання у них постійного прагнення до самовдосконалення.

Основні принципи поточного контролю:

- перевірка якості засвоєння студентом теоретичного матеріалу;
- перевірка виконання практичного завдання;
- перевірка самостійно підготовлених доповідей;
- перевірка самостійно підготовленого практичного завдання.

Практичні заняття оцінюються за шкалою від 1 до 20 балів. Студент повинен на практичних заняттях продемонструвати: розуміння головних засад діяльності українських диригентських шкіл (львівська, київська, одеська, харківська); провести чітке розмежування функцій диригента (керівна, виконавська, репетиційна, організаційна, інтерпретаційна); оволодіння педагогічними та методичними прийомами викладання хорознавства, методики роботи з хором, читання хорових партитур, хорової літератури, хорового аранжування. Завданням підсумкового контролю (іспит) є перевірка глибини засвоєння бакалавром програмового матеріалу кредиту.

Вимоги до письмової контрольної роботи

Контрольна робота дозволяє студентам опанувати необхідними практичними навичками при вирішенні конкретних практичних завдань, розвитку навичок самостійної роботи й оволодіння методикою ведення наукових досліджень.

Метою виконання контрольної роботи є: закріплення, поглиблення і узагальнення знань, отриманих студентами під час набуття теоретичних і практичних навичок. При виконанні контрольної роботи студент повинен продемонструвати вміння у сфері науково-дослідної діяльності, роботи з готовими матеріалами, уміння творчого й оригінального вирішити поставлені завдання.

Контрольну роботу студенти виконують самостійно протягом вивчення дисципліни з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Контрольна робота оцінюється від 1 до 10 балів.

Семінарські заняття

0 балів - Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст кожної теми навчальної дисципліни, не виконав модульного контролю

3 бали - Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та модульного контролю в цілому.

5 балів – Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та модульного контролю в цілому.

7 балів - Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому.

10 балів - Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного модульного контролю в цілому. Індивідуальне завдання є видом поза аудиторної індивідуальної діяльності результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Самостійно підготовлене практичне завдання оцінюється від 1 до 10 балів.

До підсумкового контролю студент може отримати до 50 балів, але не менше 20 балів.

7. Політика курсу

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання: методичних особливостей формування обсягу навчальної інформації з фахових дисциплін для вивчення у вищих навчальних закладах; психолого-педагогічних особливостей

засвоєння навчальної інформації та обміну навчальною інформацією між викладачем і студентами; методики оцінювання якості засвоєння навчальної інформації студентами; головних напрямів перспективного розвитку викладання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах;

уміння: враховувати психологічні особливості учнів та професійно-педагогічної діяльності учасників освітнього процесу у вищій школі; створювати продуктивні технології навчання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах з урахуванням вимог розвитку сучасного суспільства; розробляти дидактичні матеріали для викладання і контролю знань студентів з фахових дисциплін; навчити студентів прогнозувати кінцеві результати вивчення фахових дисциплін у вищих навчальних закладах; оптимізувати свій робочий час для здійснення професійно-педагогічної та наукової діяльності;

мати уявлення про: проведення різних видів занять з фахових дисциплін; організацію контрольних заходів щодо перевірки якості засвоєння фахових дисциплін студентами вищих навчальних закладів; розробку дидактичних матеріалів з фахових дисциплін; проведення навчальних занять із застосуванням інтерактивних методів та засобів навчання; оптимізацію використання свого робочого часу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати :

- принципи складання тематичних планів по лекційних курсах, раціонального розподілу навчального матеріалу по семестрах; визначення змісту семінарських занять;
- принципи складання індивідуальних планів роботи з диригування, читання хороших партитур і аранжування;
- основи психології диригентської професії, форми і методи індивідуальної роботи в класі диригування;
- отримати навички написання курсових робіт, реферату;
- методику з організації занять з читання хороших партитур, хороший аранжування;
- освоїти колективні форми навчання, методи організації роботи хорového класу,
- форми і методи викладання лекційних курсів;
- знати вивчений теоретичний матеріал з історії хорového мистецтва, хоровой педагогіки, мати пізнання хоровой літератури, опанувати методами вирішення проблем вокальної роботи над хоровим твором, отримати знання про побудову репетиційного процесу в хоровому колективі.

вміти :

- планувати навчальний роботу і здійснювати контроль засвоєння знань учнями ;
- володіти принципами складання тематичних планів по лекційних курсах,
- раціонально розподіляти навчальний матеріал по семестрах;
- визначати зміст семінарських занять;
- зробити теоретичний, вокально-хоровий аналіз;
- скласти виконавський план творів;
- скласти план репетиційної роботи з хором;
- використовувати різні прийоми роботи над хоровим строем, ансамблем, створенням художнього образу;
- володіти основними знаннями про зміст, організації, форми і методи ведення диригування, володіти теоретичними основами викладання хорознавства та методики роботи з хором, читання хороших партитур, хорového аранжування, хоровой літератури, ведення диригентсько-хоровой практики.

8. Рекомендована література

1. Бенч-Шокало О.Г. Український хорový спів: Актуалізація звичаєвої традиції: Навч. посіб. К.: Ред. журн. "Укр. Світ", 2002. 440 с: іл., нот.
2. Богуславська А. ОБОЛОНювання освіти: Україна, згідно з Болонським договором,

3. наблизатиме свою систему освіти до європейських стандартів. Україна молода. – 2005. 4 лист.(№ 206). С. 14.
4. Живов В.Л. Хоровое исполнительство. Теория. Методика. Практика Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М. Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. 272 с.
5. Зиновьева, Л. П. Вокальные задачи ауттакта в хоровом дирижировании – СПб. : Композитор, 2007.152 с.
6. Иконникова, Л. Н. Интерпретаторская культура хорового дирижера ; науч. ред. Ю. Д. Златковский. Минск : Изд. центр БГУ, 2005. 143 с.
7. Казанцева Л. Основы теории музыкального содержания: учебное пособие. Астрахань: ИПЦ «Факел», 2001. 214 с.
8. Казанцева Л. Анализ музыкального содержания: методическое пособие. Астрахань: Изд-во Астраханской гос. консерватории, 2002. 82 с.
9. Казачков, С. А. О вокально–хоровой фразировке : беседы в форме рондо. Казань : Изд-во Казан. консерватории, 2001. 48 с.
10. Кузнецов, Ю. М. Практическое хороведение. Учебный курс хороведения. М.: 2009.158 с.
11. Кузнецов, Ю. М. Экспериментальные исследования эмоциональной выразительности хора. М.: 2007. 198 с.
12. Стріхар О.І., Ярошевська Л.В. Професійна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва. Навчально-методичний посібник (нормативні навчальні дисципліни) вип. 1.1. Ч. 2 «Хорове диригування». Миколаїв 2014. 336 с.
13. Стріхар О.І., Ярошевська Л.В., Штефан О.С. Патріотичне виховання майбутніх вчителів музичного мистецтва на заняттях з вокально-хорового виконавства. Навчально-методичний посібник розділ 1. Миколаїв: «РАЛ-поліграфія», 2018. 410 с.
14. Теряєва Л.А. Духовний розвиток майбутніх учителів музичного мистецтва на заняттях з хорового диригування / Духовність особистості в системі мистецької освіти: зб. пр. наук. шк. д-ра пед. наук, проф. О.М. Олексюк. Вип.2 / Київський ун-т ім Б. Грінченка. К : Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. С. 58-62.
15. Ярошевська Л.В. Особливості формування музичних здібностей у диригентсько-хоровій підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва // Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Випуск 155. Серія «Педагогічні науки». Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. С.150 - 155.

Інтернет -ресурси

1. <http://www.br.com.ua/referats/Music/108880-10.html>
2. http://catalog.odnb.odessa.ua/opac/index.php?url=/Matiere/full_list/Matiere.IdPere:19978
3. <http://studentam.net.ua/content/view/7385/97/>
4. http://otherreferats.allbest.ru/music/00158824_0.html
5. <http://zavantag.com/docs/2405/index-7882.html>
6. <http://uad.exdat.com/docs/index-698550.html?page=9>
7. <http://ukrbukva.net/print:page,1,34260-Horovoe-penie-i-dirizhirovanie.html>
8. <http://dissert.com.ua/contents/19959.html>
9. <http://referatu.net.ua/newreferats/7569/184993>
10. <http://videopartitura.ru/cat/hor>
11. <http://svumik.sumy.ua>
12. <http://muskniga.net.ua>
13. <http://hor.by>
14. <http://dam.kharkov.ua>
15. <http://vesid.narod.ru>
16. <http://www.notes.vg.com.ua>
17. <http://www.nlib.org.ua/parts/hor.html>

Розробник: Ю. Ю. Чехлата

Гарант освітньої програми: С. В. Хананаєв